

Iedereen heeft

Voetbaltalent

nummer
60

SAMEN TALENT ONTWIKKELEN

Erwin van de Looi en
Sander Roege

Teamontwikkeling bij Jong
Oranje

Bouwen aan een
prestatiecultuur

'Samenwerken en je willen
wegcijferen voor het geheel,
dat is een voorwaarde'

'Zelfregulatie is in de hele
leerlijn van nationale teams
een belangrijk thema'

Jorg van der Breggen en
Roos Brouwer

Projecten Gelijke Kansen en
Gemengd Voetbal

Nog meer recht doen aan het
individue

Nieuw digitaal magazine

Praktijkvoorbeeld: AVC
Heracles

Jong Oranje-coach Erwin van de Looi en Prestatie- en Ontwikkelcoach Sander Roege

Bouwen aan een prestatiecultuur

In de reeks gesprekken die we het laatste jaar hebben gevoerd met de staf van Jong Oranje, lag de nadruk vaak op de ontwikkeling van de speelwijze. Ditmaal spreken we met coach Erwin van de Looi en Prestatie- en Ontwikkelcoach Sander Roege over het thema 'teamontwikkeling'. Hoe slaagt de staf van Jong Oranje erin om de spelers mee te nemen in het proces van samen presteren, onderweg naar het ultieme doel: het kwalificeren voor het EK 2021 en daar optimaal presteren?

Erwin van de Looi heeft voor voetbalvolgers niet of nauwelijks introductie. In de afgelopen edities hebben we regelmatig met de coach van Jong Oranje over allerlei thema's rondom wedstrijden gesproken en hiervan de weergave in De Voetbaltrainer gepubliceerd. Sander Roege is voormalig profvoetballer en trainer en tegenwoordig als Prestatie- en Ontwikkelcoach verbonden aan de KNVB. In die hoedanigheid is Roege verantwoordelijk voor de lijn teamontwikkeling binnen de nationale jeugdteams en Jong Oranje.

Veilig klimaat

Sander Roege: 'Wat we bij de vertegenwoordigende nationale jeugdfallden en Jong Oranje proberen, is een cultuur bouwen. Ik ben daarbij verantwoordelijk voor de hele lijn. Met de coaches en de staf overleg ik doorlopend hoe het programma

eruit ziet, wat we gaan doen, op welke wijze en waar we ons bevinden in een bepaald proces. We hebben waarden gedefinieerd die we belangrijk vinden om na te leven binnen de nationale teams. Deze zijn niet specifiek gebonden aan een bepaalde leeftijdscategorie, maar gelden voor alle teams. Het is wel zo dat we voor bepaalde leeftijdscategorieën soms bepaalde waarden uitvergroten en/of benadrukken. Dat helpt je om te bepalen op welke specifieke zaken je bij een groep de nadruk wilt leggen. Zo kan bij Onder 15 en Onder 16 bijvoorbeeld het element 'trots' een rol spelen, in de zin van de trots zijn dat je bent geselecteerd voor een nationaal elftal en de manier waarop we dat uitdragen.

Teamontwikkeling is een tweesporenbeleid, waarbij we zowel binnen de staf als binnen de spelersgroep bezig zijn. Als we inzoomen op het proces met de spelers, zijn bepalende vragen: wie zijn we als team, hoe willen we

dat er naar ons gekeken wordt, waar staan we nu en waar willen we naartoe? Daarbij is ons uitgangspunt dat wij als staf het niet voor de spelers willen bedenken, maar dat zij zelf met input moeten komen en er verantwoordelijk voor zijn, zodat er ook eigenaarschap ontstaat. Voor ons is daarbij van belang dat we zoveel mogelijk te weten komen over deze generatie en hoe we die het beste kunnen benaderen. Daarover hebben we een sessie gehad met René Boender, die zich onder meer gespecialiseerd heeft in de zgn. Generatie Z, waartoe de spelers met wie wij van doen hebben, behoren.'

Erwin van de Looi: 'Het is belangrijk dat een trainer van bijvoorbeeld Onder 15 heel anders denkt dan een trainer van Jong

Oranje. Je zit simpelweg in een heel andere fase van het ontwikkelingsproces van spelers, en dan brengt ook voor de trainer andere kwaliteiten en eigenschappen met zich mee. Ik merk bij Jong Oranje dat spelers al veel begrijpen over teamontwikkeling en tactiek. Dat zorgt ervoor dat ik bij Jong Oranje ook in mijn kracht kan komen en me niet met zaken hoeft bezig te houden waar mijn interesse minder ligt. Toen ik als voormalig eredivisie-speler FC Groningen onder 15 ging trainen, heb ik echt moeten ervaren hoe spelers van die leeftijd met hun sport bezig zijn en vooral waar ze al wél en waar ze nog niet aan toe zijn. Ik dacht toen nog vooral vanuit voetbal en steeds beter gaan voetballen, maar we moesten eerst een aantal stadia door voordat we daar aan toe waren. Dan heb je het veel meer over gedrag en samenwerken.'

Sander Roege: 'Bij jongere teams gaat het veelal om het creëren van een pedagogisch veilig leerklimaat. Hoe hoger je komt, des te meer gaat het om een prestatiecultuur: winnen, presteren, bij de top van de wereld horen. Door de jaren verschuift de nadruk, maar uiteindelijk moeten spelers zich altijd veilig voelen om hun prestatie

Foto's: KNVB Media

meer over kunnen praten, wat we dan verwachten en hoe we dat kunnen bereiken. Je krijgt daardoor ook meer universele spreektaal en gemeenschappelijke denkbelden. Je denkt na over ontwikkeling van spelers, die we op een bepaalde manier willen bereiken. Met behulp van experts zoomen we vaak nog extra in op bepaalde thema's. Er begint herkenbaarheid in

we om te beginnen binnen de staf het seizoen ervoor met elkaar geëvalueerd. Daarin kwam naar voren dat de veelvuldige wisselingen in de begeleidende staf van Jong Oranje als belemmerend werden ervaren. Daarnaast bleek dat de communicatie tussen staf en spelers beter kon. De wil was er wel maar er leek sprake van een soort generatiekloof.

'Ik merk bij Jong Oranje dat spelers al veel begrijpen over teamontwikkeling en tactiek'

te kunnen brengen. Daarin is de staf leidend in hun gedrag en wat ze doen. Hiermee laten ze zien wat de normen zijn. Want zo gaat het in de voetbalwereld: nieuwe spelers komen binnen en kijken eens om zich heen, hoe men met elkaar omgaat en wat kan en niet kan.

Het is mooi dat de coaches van de nationale jeugdteams nu fulltime in dienst zijn, zodat we meer tijd met elkaar kunnen doorbrengen en er

de hele lijn te komen dat helpt om de teamontwikkeling door te trekken over alle teams.'

Start in Spanje

Wat kunt u vertellen over het begin van de teamontwikkeling bij Jong Oranje over dit seizoen?

Erwin van de Looi: 'Dat is begonnen rond het trainingskamp dat we in het begin van deze cyclus in maart 2019 in Spanje hadden. Vlak daarvoor hebben

Aan de spelers heb ik voorgelegd dat het beeld over Jong Oranje bij de buitenwereld (pers, publiek en kenners) niet heel positief was de afgelopen jaren. Het beeld was toch van makkelijk afzeggen, matige resultaten en spelers die weinig benaderbaar waren. Daarna heb ik gevraagd in wat voor team zij graag zouden willen spelen en op welke manier wij het voor elkaar krijgen om zo'n team te bouwen. Dat hebben we opgebouwd aan de hand van diverse vragen.'

Sander Roege: 'We hebben de vragen eerst gericht aan iedere individuele speler, middels een Whatsapp-sessie. Vragen die daarbij aan de orde kwamen:

- Waarom zou jong oranje heel be-

langrijk voor je kunnen zijn?

- Wat zou jij aan het team kunnen bijdragen?
- Wat moet jij daarvoor doen?
- Wie of wat heb je daarvoor nodig?

Daarna zijn we in groepjes met elkaar in gesprek geweest over het team.

Vragen hierbij waren:

- Wat willen jullie als Jong Oranje bereiken?
- Wat betekent dat dan voor jullie als groep (denk hierbij aan: houding, gedrag, normen en waarden, etc.)
- Als de media naar jullie kijkt, wat zien ze dan?
- Als supporters naar jullie kijken, wat zien ze dan?
- Als andere trainers of teams naar jullie kijken, wat zien ze dan?
- Als een nieuwe speler bij de selectie komt, wat moet hij dan weten, wat ziet hij?

Van vragen naar cartoon

Sander Roege: 'Uit alle antwoorden is de grote lijn gehaald en we hebben er vervolgens voor gekozen om dat visueel te maken. Daarvoor hebben we de cartoonist John Körver in de arm genomen. Körver heeft hetgeen de spelers aan antwoorden hebben teruggegeven, vervat in een grote plaat die

de weg visualiseert tussen waar we nu staan en waar we naartoe willen. Dat helpt om zaken uit de praktijk altijd weer te toetsen aan het gedrag dat je met elkaar wilt laten zien en belangrijk vindt. Wat hoort daar allemaal bij, wat betekent het en hoe

'Met een selecte groep spelers praat ik wat vaker over ontwikkelingen in het gehele team'

ziet het eruit? Kortom, we vinden het team belangrijk, maar als we naar jullie kijken, waaruit blijkt dat dan? Daaruit komen antwoorden die voor de hand liggen, zoals elkaar helpen bij tegenslag, altijd doorgaan etc. Belangrijk is dat we dit door middel van beeld aan hen kunnen overdragen, dat ze er daardoor steeds opnieuw mee geconfronteerd worden en dat het uiteindelijk ook in de praktijk iets van hen wordt.'

Erwin van de Looi: 'Met een selecte groep spelers praat ik wat vaker over ontwikkelingen in het gehele team. Uiteraard is dat de aanvoerder, met

wie je sowieso wat meer praat. Maar ook een aantal spelers uit verschillende geledingen, niet alleen basisspelers maar juist ook spelers die wat minder aan spelen toekomen, zodat we een beeld krijgen wat er in die groep zoal leeft. Het mooie, zowel

van de spelersgroep als van de staf, is dat iedereen open en transparant is omdat iedereen ook echt iets van Jong Oranje wil maken. Daar hebben we ook op gestuurd en op geselecteerd. Samenwerken en je willen wegcijferen voor het geheel, dat is een voorwaarde – niet alleen voor de spelers, maar ook voor de staf.'

Persoonlijkheidstest

Sander Roege: 'Kijk je naar de staf, dan vervul je eigenlijk altijd twee rollen: enerzijds ben je de specialist – de trainer, de fysiotherapeut – maar je bent natuurlijk ook mens. Met je persoonlijkheid kun je relaties tot stand

brenge, maar in de praktijk lukt dat niet met iedereen even gemakkelijk. Het is zaak dat je dit dan niet forceert, maar wel belangrijk dat je dit weet en ook weet waarom dat zo is. Een middel dat we inzetten, zijn persoonlijkheidstestjes. Vanaf Onder 17 naar boven nemen we bij alle spelers de testen af. (ook bij de vrouwenelftallen) Voor de trainer en zijn staf doen we dat voor alle elftallen.

Met die testen maken we zowel voor de staf als voor de spelers inzichtelijk wat hun kwaliteiten en eventuele valkuilen zijn. En het is belangrijk dat men die van elkaar kent. Er moet openheid en veiligheid heersen om daarover met elkaar te kunnen praten.

Uiteraard doen we die testen ook met spelers en op die manier maken we voor de staf ook beter inzichtelijk hoe je spelers net wat beter zou kunnen bereiken. Moet je net wat meer of juist minder informatie geven? Wanneer je een gesprek moet voeren dat goed nieuws behelst of juist een minder positief bericht, nemen we vooraf vaak wat scenario's door. Wie zit er voor je, wat wil je dat de uitkomst van het gesprek is en welke insteek is dan de beste? En je probeert natuurlijk altijd de speler ook te laten praten, zodat het geen eenrichtingsverkeer wordt. De speler heeft altijd de sleutel/oplossing. De valkuil is, in de regel, om te denken dat je zelf wel weet wat de oplossing of het beste is voor de ander.

Een middel dat kan helpen om chemie tussen spelers onderling en tussen spelers en staf nog beter tot stand te brengen en dat we bewust toepassen, is de mix aan tafel tijdens de lunch. De gewoonte van de mens is vaak om telkens op dezelfde plek te gaan zitten, maar als staf kun je daarin variëren zodat er vanzelf een andere samenstelling aan tafel ontstaat en ook andere gesprekken tot stand komen. Spelers laten zomaar een andere kant van zichzelf zien. Zo proberen we veiligheid en transparantie te ontwikkelen, vanuit de basis van respect en

waardigheid voor iedereen.'

Erwin van de Looi: 'In de loop der tijd worden dit soort zaken steeds minder nodig. Dat is ook goed, want ik vind het niet goed om naar de spelers toe hier heel nadrukkelijk mee bezig te zijn. Als staf moet je er goed over nadenken en heel bewust aan werken, maar eigenlijk moeten de spelers er niet of nauwelijks iets van merken. Voor hen gaat het erom: we komen bij elkaar voor twee wedstrijden en die moeten we proberen te winnen. De staf weet dat daar een aantal lagen onder liggen, maar daar willen we de spelers niet mee belasten. We leggen er dus niet veel nadruk op, maar geven wel steeds aan hoe belangrijk het is om dingen samen te doen, met het team. En dan hebben we het niet alleen over de elf op het veld, maar alle geselecteerde spelers en de staf.'

Organisch

Sander Roegel: 'Het moet een organisch geheel zijn. Kortom, wat we

zitten, het erover heeft en daar blijft het dan bij. En dan zeggen ze: wij doen aan teamontwikkeling. Maar het gaat veel meer om hoe je iedere dag met elkaar bezig bent, hoe je met elkaar omgaat, allemaal kleine steentjes waarmee je uiteindelijk echt een team bouwt. Wat we gelukkig merken is, dat spelers bij hun clubs met dit soort processen ook al veelvuldig in aanraking zijn geweest. Het is echt niet zo dat we bij het nationale team opeens met allerlei zaken aankomen, die ze helemaal niet kennen. We hoeven niet met een enorme reeks aan regels te komen. Ze weten hoe het werkt. Het is belangrijk dat verschillende type spelers en persoonlijkheden leren en beseffen dat ze elkaar nodig hebben om samen tot een resultaat te komen. De gestructureerd denkende voetballer kan niet zonder de intuïtieve speler die dus op gevoel handelt, en andersom. Elkaar in je waarde houden, beseffen wat de wederzijdse kwaliteiten zijn en weten dat je die nodig hebt. En weten wat je zelf in kunt brengen. Als

'Oprechte interesse tonen, ook in zaken die op het oog niet direct iets met voetbal te maken hebben, doet al heel veel'

inzetten op dit vlak moet onderdeel zijn van je werkwijze en ertoe leiden dat het team samenkomt. Het gaat om speelwijze, gesprekken die we voeren. Oprechte interesse tonen, ook in zaken die op het oog niet direct iets met voetbal te maken hebben, doet al heel veel. Respect en waardering voor elkaar, op menselijk vlak maar ook op professioneel vlak, dat heeft heel veel met teamontwikkeling te maken.'

Erwin van de Looi: 'Als het om teamontwikkeling gaat, zie je vaak dat een staf met de spelers aan het begin van een seizoen een keer bij elkaar gaat

dat lukt, ben je met teamontwikkeling een aardig eind op weg.'

Perspectief

Sander Roegel: 'Ik probeer vanuit mijn functie altijd het perspectief van een speler aan de trainer te laten zien. Die trainer zit als het ware in een koker, heeft heel veel dingen aan zijn hoofd. Ik probeer het holistisch te bekijken en te spiegelen: wat is de achtergrond van de spelers, spelen er zaken die hem juist bezighouden, is het bijvoorbeeld zijn debuut wat extra spanning met zich meebrengt? Maar dat kan ook andersom, dat ik tegen een speler

zeg: 'Ik snap wat je zegt, maar als je het vanuit de trainer bekijkt, is het misschien net even anders.' Op deze manier ben je aan het verbinden en kweek je begrip voor elkaar. Zelfregulatie is voor ons in de hele leerlijn een belangrijk thema: jij wilt graag een goede voetballer worden, en daar moet je zelf verantwoordelijkheid voor nemen. De overtreffende trap daarvan is teamregulatie: de spelers in het team zijn zich bewust van hetgeen er binnen het team gebeurt en kunnen daarnaar handelen.'

Erwin van de Looi: 'Bij Jong Oranje zijn we daarmee in zoverre aardig op weg, dat er een flinke groep spelers is die bijvoorbeeld de speelwijze goed snapt en ook kan bewaken. Maar we hebben dat ook gezien als het om gedrag gaat. Tijdens het trainingskamp in Spanje hebben we besproken wat we als team willen uitstralen en welk gedrag daar dan bij hoort. Toen daarna een speler teleurgesteld was over zijn rol (te weinig speeltijd, naar zijn mening) en boos met een capuchon diep over zijn

hoofd getrokken met de benen over de bank zat als reserve, werd hij daarop door een medespeler wel aangesproken. Dat is natuurlijk wat je graag wilt zien en daar hebben we die corrigerende speler na afloop ook wel een compliment voor gegeven.'

Sander Roege: 'In dat opzicht vind ik het voorbeeld van de All Blacks,

van het shirt, dan lig je eruit. Voor een wedstrijd traint het team tijdens de laatste training zonder de staf. De spelers nemen verantwoordelijkheid. Dat vind ik heel mooi. Voor ons is het zaak niet te gaan kopiëren maar op zoek te gaan naar elementen die bij ons passen, logisch aanvoelen en kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van ons team. En naar de oorzaken

'Oprechte interesse tonen, ook in zaken die op het oog niets met voetbal te maken hebben, doet al heel veel'

het rugbyteam van Nieuw-Zeeland, briljant. Daar geldt als norm: wanneer je in het team komt, krijg je het shirt en heb je respect voor alles wat in dit shirt gepresteerd is. Je opdracht is: laat het shirt beter achter dan hoe je het gekregen hebt. Doe je iets wat negatief is voor de 'nalatenschap'

waarom iets goed gaat of juist niet goed. Wat zou nog beter kunnen? Stel je verliest een keer, wat kunnen we daaruit halen zodat we er beter van worden? We proberen iedere gebeurtenis te ontleden en er de aspecten uit te halen waardoor we er als team uiteindelijk beter van kunnen worden.' ⚽

De projecten Gelijke Kansen en Gemengd Voetbal onder de loep

Nog meer recht doen aan ieder individu

Door middel van de projecten Gelijke Kansen Jeugdvoetbal en Gemengd Voetbal tracht de KNVB voor beide thema's alle opgedane kennis op het gebied van voetbal(ontwikkeling), wetenschap en praktijkonderzoek te delen met het voetballandschap. Dit met als doel om, in het belang van alle jeugdspelers, logische en daarmee betere keuzes te maken op het gebied van teamindeling en selectiebeleid. In dit artikel vertellen Jorg van der Breggen en Roos Brouwer (beiden Senior Medewerker Voetbalontwikkeling) over deze projecten, alsmede over het digitale magazine dat verenigingen kan helpen bij deze thema's.

Het project Gelijke Kansen Jeugdvoetbal is in het seizoen 2018/2019 van start gegaan. In dat project is de 'traditionele' wijze van teamindelen en selecteren kritisch bekeken en is onderzoek gedaan naar de relatie tussen enerzijds die manier van indelen en anderzijds de mate van plezier die wordt ervaren en de ontwikkeling die jeugdvoetballers doormaken. Ook dit seizoen is de KNVB op dat vlak volop in beweging. Zo bestaat er voor verenigingen inmiddels de mogelijkheid om gebruik te maken van een digitaal magazine (waarover verderop in dit artikel meer), waardoor men als het ware bij de hand wordt genomen bij zowel de introductie als de implementatie van Gelijke Kansen en Gemengd Voetbal.

<https://knvb.h5mag.com/gemengd-voetbal/cover>

potentie ten volle kunnen benutten. Wij als KNVB hebben daar niet een pasklaar antwoord op. Wel is het zo dat we weten dat de traditionele manier van gescheiden indelen, waarbij meestal de subjectieve waarneming van voetbalkwaliteiten leidend is, niet goed genoeg werkt. Denk alleen maar aan het feit dat we vanwege een zeer sterk geboortemaandeffect nog steeds kinderen over het hoofd zien.'

Recht doen aan individu

Jorg van der Breggen: 'Gelijke Kansen en Gemengd Voetbal zijn binnen de KNVB als twee verschillende projecten vertrokken, maar we merken dat ze elkaar geregeld vinden. Dat kan ook

haast niet anders, want als je kinderen gelijke kansen wilt geven om zich te ontwikkelen, is gemengd voetbal een logisch vervolg of zelfs een voorwaarde. Wat die gelijke kansen betreft gaat het elk jaar weer om dezelfde vraag: hoe kunnen verenigingen het jeugdvoetbal zó aanbieden, dat meiden en jongens met veel plezier en in een veilige omgeving hun

De KNVB begrijpt dat elke vereniging op het gebied van teamindelen en selectiebeleid voor uitdagingen staat en daarom wil de voetbalbond hen ook helpen. Zo doet men onderzoek naar opleidingsmodellen die meer recht doen aan de complexe voetbalontwikkeling van jeugdspelers, maar ook naar het thema Gemengd Voetbal. Geslacht of enkel het huidige niveau staan niet langer meer centraal: het

Foto: KNVB Media

draait om plezier en ontwikkeling voor elk individu.

Aandacht

Jorg van der Breggen: 'De aandacht die mede door de publicatie van een aantal artikelen over het project Gelijke Kansen is ontstaan, heeft ervoor gezorgd dat er steeds meer verenigingen mee aan de slag gaan. Naast de vier projectclubs waarmee in het seizoen 2018/2019 is gestart, zijn momenteel ongeveer vijftig verenigingen bezig met de toepassing van de principes van het project. Dit aantal groeit nog steeds. Tegelijkertijd ontstaan ook weer nieuwe vragen, aannames en veronderstellingen. Om hieraan tegemoet te komen, zijn we middels vervolgonderzoek en expertmeetings bezig om antwoorden te vinden. Ook willen we via een digitaal magazine duidelijkheid scheppen over wat het Gelijke Kansen-project wél is en wat het ook vooral niet is.'

Praktijkvoorbeelden Gelijke Kansen

Hoe optimaliseren we voor alle jeugdvoetballers de mogelijkheden om zich in voetbal te ontwikkelen? Dit is een vraag die terugkomt in het project Gelijke Kansen. Er zijn inmiddels allerlei manieren bekend waarop verenigingen invulling geven aan de principes van gelijke kansen. Zo valt te denken aan:

- Bewustere keuzes in teamsamenstelling, door rekening te houden met factoren als de geboortemaand, de voetballeeftijd (hoelang voetbalt een jeugdspeler al) en de mogelijk aanwezige fysieke voorsprong die een vertekend beeld kan geven.
- Niet per definitie selectieteams hanteren bij de pupillen. Dat wil zeggen: kinderen worden niet vanaf de JO8 direct ingedeeld op het voetbalniveau wat ze op dat moment laten zien. Er kan bijvoorbeeld langer bij en door elkaar getraind worden. En in wedstrijden kunnen er 'gelijkmatige' teams worden samengesteld. Teamoverstijgend spelen en verenigen en het leren van en met elkaar in variabele weerstanden heeft bewezen positieve gevolgen.
- Gelijkheid in het programma waarbij, ongeacht het team, alle spelers evenveel trainingen van dezelfde trainer(s) krijgen en met dezelfde inhoud.
- Meer flexibele teamindelingen, zowel in trainingen als in wedstrijden, gedurende het seizoen. Hiermee wordt gestopt met de hokjescultuur, van teams die afzonderlijk van elkaar door het seizoen/de seizoenen gaan.
- Extra, facultatief aanbod creëren, waar kinderen van een hele jaargroep (of meerdere jaargroepen) welkom zijn. Hierdoor stimuleer je de intrinsieke motivatie: kinderen maken namelijk eigen keuzes om hierbij aanwezig te zijn. Dit kan ook een waardevol facet zijn om mee te nemen in teamindeling.

Digitaal magazine

Om verenigingen rondom teamindelingen en selectiebeleid te helpen, heeft de KNVB een digitaal magazine ontwikkeld. Daarin worden zij bij de introductie en implementatie van Gelijke Kansen en/of Gemengd Voetbal bij de hand genomen. Het magazine is daarnaast ook een bron van informatie over het Gelijke Kansen-project, iets waar onder verenigingen veel behoefte aan is.

Vertrekpunt

Roos Brouwer: 'In dit digitale magazine gaan we in op de thema's Gemengd Voetbal en Gelijke Kansen. Twee thema's met een

andere inhoud, maar die uiteindelijk hetzelfde beogen en langs eenzelfde proces kunnen worden geïmplementeerd binnen de vereniging. In vijf stappen worden kennis en inzichten, praktijkverhalen en werkvormen aangereikt waarmee je als vereniging aan de slag kunt. De voorgestelde stappen zijn richtlijnen en zeker geen regels die per definitie gevolgd moeten worden, want iedere vereniging, iedere situatie en elk vertrekpunt is anders.'

Meer weten? Het digitale magazine is nu al te downloaden via <https://tinyurl.com/sgyonnr>.

Ondertussen blijkt het vrijwel onmogelijk om al op jonge leeftijd een inschatting te maken van het eindniveau dat jeugdspelers bereiken. Daarvoor zijn er simpelweg nog te veel onzekerheden. Toch verschilt het aanbod voor jonge kinderen al sterk. Vaak is dat voetbalaanbod gebaseerd op een momentopname met betrekking tot het huidige niveau, leeftijd en/of het geslacht. Nog steeds wordt geregeld verondersteld dat meiden andere drijfveren zouden hebben dan jongens. Maar in hoeverre is dat stereotype denken terecht? Roos Brouwer legt uit waarom er vraagtekens bij het huidige voetbalaanbod mogen worden gezet, zeker wanneer het op verschillen tussen jongens en meiden aankomt.

Van elkaar leren

Roos Brouwer: 'Jongens en meisjes beginnen met voetballen met bijna allemaal dezelfde reden: ze vinden het 'leuk' en blijven vervolgens voetballen zolang het 'leuk' is. Deze intrinsieke vorm van motivatie is dus de belangrijkste reden om door te gaan. We moedigen verenigingen aan om in te spelen op deze intrinsieke motivatie en dus niet, zoals je ook wel ziet, te gaan sturen op het winnen van wedstrijden of op het geven van beloningen. Dit geldt zowel voor jongens als voor meiden. Want kijkend naar verschillen tussen deze twee, dan zijn die er tot en met hun elfde

jaar nauwelijks. De kleine verschillen die er bijvoorbeeld op fysiek, cognitief en sociaal-emotioneel vlak wél zijn, zorgen er juist voor dat kinderen van elkaar leren.'

(Wel of niet) geschikt

Roos Brouwer: 'In het voetballandschap valt op dat bij jongens nog vaak gestuurd wordt op presteren en op winnen. Jongens met relatie als drijfveer, die meer gericht zijn op het opbouwen en onderhouden van vriendschappen of graag een band opbouwen met de trainer, worden vaak gezien als niet ambitieus. Daarmee zijn zij volgens het algemene beeld niet geschikt voor een selectieteam, hetgeen natuurlijk helemaal niet zo hoeft te zijn. Een jongen die het opbouwen van relaties als drijfveer heeft, kan ook competentie als drijfveer hebben en heel competentiegericht zijn. Daarmee is hij duurzaam intrinsiek gemotiveerd en dus misschien juist wél geschikt voor een selectieteam.'

Leuk en gezellig

Roos Brouwer: 'Bij meiden daarentegen wordt vaak gestuurd op relatie. Als meiden het maar leuk en gezellig hebben, dan zijn ze tevreden, zo is de gedachte. Maar meiden hebben net

Uitgangspunten Gemengd Voetbal

- Iedere jeugdspeler is uniek, drijfveren van jeugdspelers zijn niet afhankelijk van geslacht.
- De visie op gemengd voetbal is gevormd voor alle jeugdvoetballers (talentvol/ambitieuw en minder talentvol/ambitieuw)
- De KNVB ziet graag dat er tot en met Onder 12 (los van geslacht, niveau of potentieel talent) in een gemengde jeugdcompetitie wordt gespeeld.
- De visie op gemengd voetbal is een advies in relatie tot gemengde teamsamenstellingen en voetballen in gemengde competities.
- Vanaf Onder 13 kunnen meidenteams altijd kiezen voor deelname aan de (gemengde) Jeugd Onder-competitie of de Meiden-competitie.
- Gemengd voetbal mag op alle leeftijden en op alle niveaus binnen het jeugdvoetbal.
- Talentvolle en ambitieuze meiden adviseren we om zo lang mogelijk gemengd te voetballen.

Foto: KNVB Media

zoveel behoefte aan competentie en autonomie als jongens. Meiden worden onterecht vaak weggezet als recreatieve jeugdvoetballers die ontwikkeling en/of winnen van wedstrijden niet belangrijk vinden. Dit met gevolg dat ze minder trainingstijd krijgen en

meiden volgens Brouwer op den duur af. Jonge kinderen worden soms onterecht al bestempeld als een recreatieve voetballer, terwijl dit nog helemaal niet te voorspellen is. Andersom kan natuurlijk ook: kinderen worden bestempeld als prestatieve voetbal-

Hoe optimaliseren we voor alle jeugdvoetballers de mogelijkheden om zich in voetbal te ontwikkelen? Dit is een vraag die terugkomt in het project Gelijke Kansen

een achterstand oplopen in hun voetballeeftijd. De voetballeeftijd is alles wat invloed heeft op je ervaring met voetballen en bewegen. Hoe lang je op voetbal zit, hoe vaak je traint en wedstrijden speelt op de club. Maar ook hoe vaak je naast het voetballen bij de vereniging nog voetbalt op straat, op school of andere plekken.'

Als men binnen voetbalverenigingen niet kan/wil inspelen op de drijfveren van kinderen, haken jongens en

lers terwijl ze het liefste gewoon bij hun vriendjes of vriendinnetjes willen voetballen.

Passende aandacht

Roos Brouwer: 'Gelukkig zijn er steeds meer verenigingen die deze stereotype gedachten los durven te laten. Het zijn verenigingen die meiden wél uitnodigen voor de extra voetbalactiviteiten en die meiden wél een plaats geven binnen het jeugdvoetbalbeleid, waardoor deze doelgroep passende

aandacht krijgt. Het zijn verenigingen waar ook jongens activiteiten krijgen aangeboden waarbij ze met hun vrienden en vriendinnen kunnen voetballen en/of trainen. Het is dus belangrijk dat men daadwerkelijk op de hoogte is van de behoeften en wensen van de meiden en jongens en niet, zoals nu nog wel gebeurt, uitgaan van veronderstelde behoeften en wensen. Op dit vlak verschillen meiden en vrouwen niet zo veel van jongens en mannen. Ook meiden hebben bijvoorbeeld behoefte aan goede begeleiding en aan een opgeleide trainer-coach.'

Tip of advies

Roos Brouwer: 'Als ik een tip of advies mag geven aan bestuurders of aan een HO: geef trainers handvatten om in te spelen op de drijfveren van kinderen. Coach trainers om te sturen op de ontwikkeling van kinderen en niet op het winnen van wedstrijden. Drijfveren, ambitie en niveau fluctueren sterk op jonge leeftijd. Maak in het beleid en in de praktijk geen enkel onderscheid tussen jongens en meiden, want op jonge leeftijd is hier geen enkele aanleiding toe. Als er al verschillen zijn, dan is dit gebaseerd op het individu en niet op een groep.'

Een van de verenigingen waar Gelijke Kansen en Gemengd Voetbal al aardig verweven zitten in het dna, is AVC Heracles. Peter van Meerten, Hoofd Jeugdopleiding bij de Almelose club, legt uit hoe dat zo is gekomen.

Onrust

Peter van Meerten: 'Als je praat over gelijke kansen, praat je ook over jongens en meisjes die met elkaar en door elkaar heen voetballen. Je kunt het ook omdraaien: als je niet gemengd voetbalt, is er van gelijke kansen geen sprake. Los daarvan is het ook zo dat je door vroeg te selecteren op kwaliteit, altijd een groep kinderen tekortdoet. Want sommige kinderen ontwikkelen hun talent pas op latere leeftijd. Bovendien geeft vroeg selecteren ook onrust: ga ik wel of niet naar het selectieteam? Kan ik wel of niet met mijn vriendjes blijven

spelen? Flink wat jaren terug, toen ik nog werkzaam was bij een andere club, heb ik al eens aangegeven dat er veel te veel aandacht is voor de selectieteams. Op het moment dat ik twee jaar geleden bij AVC Heracles ging werken, heb ik mijn gedachten over die teamindelingen en selectiebeleid opnieuw gedeeld met het bestuur.'

Uitfaseren

'In gesprekken met het bestuur gaf ik aan dat we, juist door vroeg in te delen op kwaliteit, sommige kinderen al snel op een voetstuk plaatsen. Tegelijkertijd serveren we andere kinderen als het ware te snel af. Wat zal er gebeuren als je dat idee van indelen op kwaliteit totaal loslaat? En dat je dus ook het selecteren op basis van geslacht in de leeftijdsgroepen Onder 8 tot en met Onder 12 geheel laat varen? Zo is het plan ontstaan om deze manier van indelen uit te proberen en daarbij wilden we klein beginnen: in 2019/2020 werd er alleen niet meer

geselecteerd in de Onder 8 en in de jaren tot 2024 wilden we het selecteren uitfaseren. Maar wat bleek? Al in datzelfde seizoen kwamen ook trainers en ouders van elftallen in Onder 9, 10 en 12 met het verzoek om op een andere manier in te gaan delen.'

Door elkaar

'Om draagvlak te krijgen, zijn we ouders en kinderen ook zelf gaan bevragen over dat selectiebeleid in de jongere jeugd. We hebben uitgelegd wat we voor ogen hebben, wat onze argumenten zijn. Daartoe hebben we op 1 april 2019 een potloodlijst gemaakt met daarop alle namen van kinderen die bij ons in Onder 8 spelen. Met behulp van de ouders zelf hebben we de kinderen verdeeld over JO8-1 tot en met JO8-5. Natuurlijk ging dit niet vanzelf, in sommige teams stonden twaalf kinderen op papier en in andere teams vier. En er werd verschrikt opgekeken toen ik de JO8-1 weghaalde en daar de JO8-2 van maakte. Maar je zag ook dat ouders met elkaar in gesprek gingen. Na afloop kregen ze nog twee weken de tijd om op de indeling te reageren, her en der is nog wat geschoven maar uiteindelijk is het indelen gelukt: alle niveaus door elkaar, jongens en meiden door elkaar.'

Rust rondom veld

'Na een bepaalde tijd kwamen er leuke en onverwachte reacties bij ons binnen. Ouders van spelers in Onder 8 die ineens vertelden dat hun zoon of dochter zich niet langer druk maakte of hij/zij in een selectieteam zou ko-

men. Kinderen ervaren minder stress, zijn gewoon lekker met hun vriendjes en vriendinnetjes aan het voetballen en zo hoort het. Ook trainers en leiders hoeven zich minder te manifesteren langs de lijn. Er is veel meer rust rondom het veld en binnen de vereniging gekomen en dat is prachtig om te merken.'

Maar hoe zit het dan met het onderlinge niveauverschil? Peter van Meerten noteerde op dat vlak opvallende reacties: 'Het mooie is dat je ziet dat spelers elkaar waarderen. Zo vertelde een talentvolle speler dat zijn teamgenootje juist heel goed is in het 'in de weg lopen'. Dat hij dan zelf de bal krijgt en een doelpunt maakt is mooi, maar hij vond nog steeds dat je

'Vanaf de Onder 8 tot en met Onder 12 mag prestatie nooit een doel zijn'

'samen wint'. Wat nu ook in positieve zin meespeelt is het feit dat teamindelingen veel meer geschieden op basis van vriendjes en vriendinnetjes. Die komen doordeweeks bij elkaar over de vloer en dat werkt versterkend, want vaders of moeders zijn vaak leider van een Onder 8. Er is meer verbondenheid, je kent elkaar.'

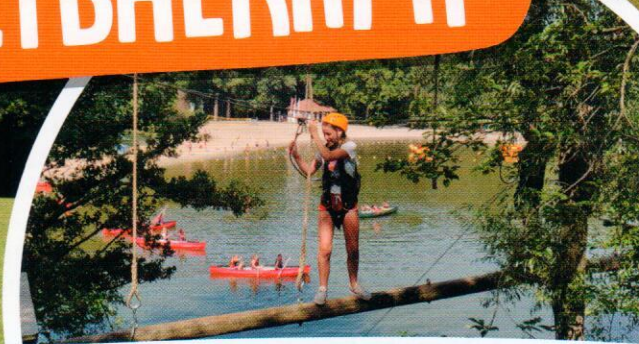
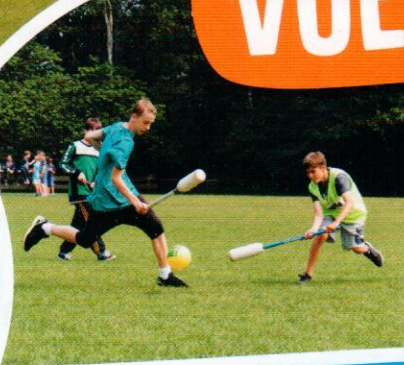
Ontwikkelen in vereniging

'Naast die aandacht voor de breedtesport zijn we op vrijdagen gaan werken met een plusgroep. In deze plusgroep kunnen kinderen komen die meer uitdaging willen, die gedurende de week veel initiatieven nemen op de training. Dit kunnen talentvolle spelers zijn, maar dit hoeft niet per se. Het geeft vooral met motivatie te maken. Vanaf de Onder 13 gaan we wel selecteren en dat is ook logisch, want je wilt op een gegeven moment doorstroming krijgen naar het eerste elftal. Maar vanaf de Onder 8 tot en met Onder 12 mag prestatie nooit een doel zijn.' ⚽

Summer
camp Heino

DE PLEK VOOR EEN GEWELDIG
VOETBALKAMP

INCLUSIEF SPORTVELD, SPORTHAL, ZWEMBAD EN NOG VEEL MEER!

KIJK OP HEINO.NL

POWERED BY DE VOETBALTRAINER
CoachVak

CoachVak, hét kennisplatform voor voetbaltrainers.

Gratis toegang voor jou als abonnee van De VoetbalTrainer.

Handig van de VoetbalTrainer: alle informatie over training, coaching en andere relevante thema's nu op je mobiel, iPad of desktop. Onbeperkt toegang voor abonnees van het vakblad of voor € 4 per maand.

Download on the
App Store

GET IT ON
Google Play

Download onze CoachVak app

